

2. የሚከተሉትን ቃላት ዋና ቃሉን ከቅጥያው ነጥላችሁ ዓፋ።

ሀ. ህፃንነት

ሐ. ብልህነት

ሠ. ሰውነት

ለ. ደግነት

መ. ሊቅነት

ረ. አሻሚነት

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. በአዲስ አበባ ከተማ የሚጎበኙ ተፈጥሯዊ የቱሪስት መስህቦች ማን ማን ናቸው?

ለ. “ሠው ሠራሽ የቱሪስት መስህቦች” ምንድን ናቸው?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሶቻችሁን በዕሑፍ ሰጡ።

ሀ. የሱሲ ወይም የድንቅነሽ ቅሪተ አካል እድሜ ስንት ነው?

ለ. ሠው ሠራሽና ተፈጥሯዊ የቱሪስት መስህቦችን መንከባከብ የሚሰጠው ጥቅም ምንድን ነው?

ሐ. ስድስት ኪሎ አካባቢ የሚገኙት መስህቦች እነማን ናቸው?

መጻፍ

“የምወደው የቱሪስት መስህብ” በሚል ርዕስ ተገቢ ሥርዓተነጥቦችን በመጠቀም ሁለት አንቀጾችን ፅፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ጉዞ ወደ አዲስ አበባ ከተማ መስህቦች

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. “ቅሪተ አካል” ምንድን ነው?

ለ. እንጦጦ ተራራ ላይ የሚገኘው ታሪካዊ የመስህብ ቦታ ማን ይባላል?

ሐ. ተፈጥሯዊ የሚባሉት የቅርስ አይነቶች ሰው ሠራሽ ከሆኑት የቅርስ አይነቶች በምን እንደሚለዩ ዘርዝሩ።

መ. በኢትዮጵያ የመጀመሪያ የሆነው ሆቴል ማን ነው?

2. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ ፍቻቸውን በቃላችሁ ግለፅ።

ሀ. ወሠነ ትምህርት

ሐ. ድል

ሠ. ዝርያ

ለ. አስደናቂ

መ. መረጃ

ረ. ቁርኝት

ማጣመር

በምሣሌዎች መሠረት በነጠላና ብዙ ቁጥር ስድስት ዓረፍተነገሮችን ፅፋችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

በነጠላ ቁጥር

በብዙ ቁጥር የተፃፉ

ምሳሌ:- የተፃፉ ዐረፍተነገሮች

ዐረፍተነገሮች

1. በጉ ሳር ይበላል።

በጎች ሳር ይበላሉ ።

2. አሊ ልብሱን ይለብሳል።

እነአሊ ልብሳቸውን ይለብሳሉ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. በቡድን ሆናችሁ ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በቃላችሁ ስጡ።

ሀ. የቱሪስት መስህቦች ለከተማችን የሚሰጡት ፋይዳ ምንድን ነው?

ለ. ተፈጥሯዊ መስህቦች የሚባሉት ምን አይነት ናቸው?

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በፅሁፍ ስጡ።

ሀ. በሠው ሠራሽና በተፈጥሮ መስህቦች መካከል ያለውን አንድነትና ልዩነት ግለፅ።

ለ. የአፄ ምኒልክ ቤተመንግስት የት ይገኛል?

ሐ. የምንባቡ ዋና መልእክት ምንድን ነው?

ቃላት

1. ለሚከተሉት ቃላት የመዝገበ ቃላት ፍቻቸውን ፃፉ።

ሀ. አጎናፀፈ ለ. በርካታ ሐ. ታሪካዊ መ. ማዕከል ሠ. ፍጥረት

2. የሚከተሉትን ቃላትና ሀረጎች ምንነት በቃላችሁ ግለጿቸው።

ሀ. መሠረት ሐ. ሠው ሠራሽ ሠ. ብርቅዬ ፍጥረታት
ለ. ቤተመንግስት መ. ተፈጥሯዊ ረ. አርበኛ

መጻፍ

“በአዲስ አበባ ከተማ የሚገኙ የቱሪስት መስህብ ቦታዎች” በሚል የቀረበውን ምንባብ በራሳችሁ አባባል በአንድ አንቀፅ አሳጥራችሁ ፃፉ።

ግለንባብ

ለትውልድ የሚተርፍ ስራ

በአንድ ከተማ ሁለት የባህልና ቱሪዝም ልማት ጽህፈትቤት ባለሙያዎች ነበሩ። በአካባቢያቸው በሚገኘው መስህብ ቦታ ቱሪስቶችን በአግባቡ አለማስተናገድና አልፎ አልፎ የሚከናወን የእንስሳት አደን አሳሰባቸው፤ በተለይም የአንዳንዶቹ ድርጊቶች መደጋገም እንቅልፍ ነሳቸው።

*** “ስለመስህብ ቦታዎች ሰዎችን የምናስተምርባቸው መንገዶች ምን ምን ናቸው? የጉብኝት ሥፍራዎችን ለመንከባከብ ደንቦችን የማክበር ኃላፊነት የማን ነው?” ***

ችግሮቹን እንዴት መፍታት እንዳለባቸው መላ ማፈላለግ ጀመሩ። ሲመካከሩም ችግሮቹ በእነሱ አካባቢ ብቻ የተወሰኑ ሳይሆኑ በሌሎችም አካባቢዎች እንደሚዘወተሩ አረጋገጡ። ችግሮቹን ለማስወገድም የመጀመሪያው መፍትሄ የተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎችን ማስተማር እንደሆነም ተስማሙ። ለማስተማሪያም ፖስተሮችንና በራሪ ወረቀቶችን አዘጋጁ።

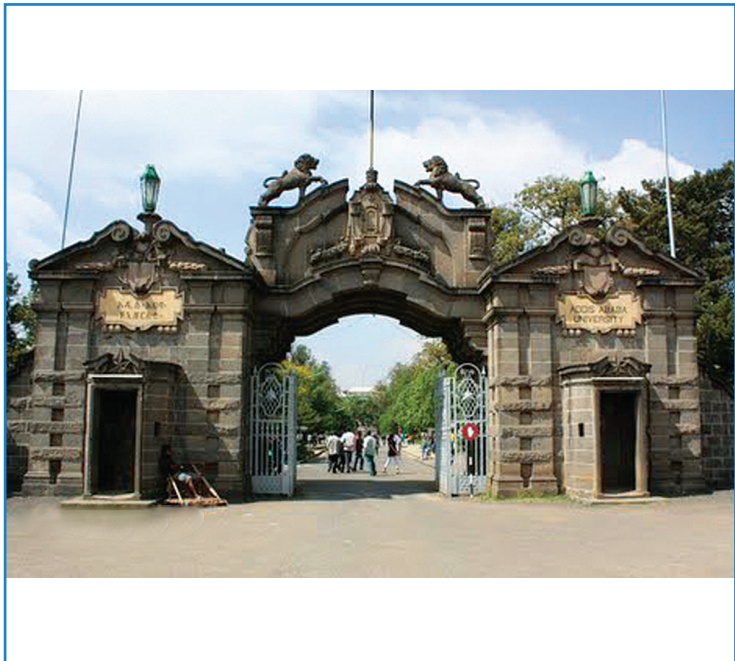
ሰዎች በሚሰባሰቡባቸው አካባቢዎች ፖስተሮችን ለጠፉ፤ የአካባቢውን ማህበረሰብ፣ አስጎብኚዎችንና ጉዳዩ በቀጥታ የሚመለከታቸውን ድርጅቶች በማወያየት አስተማሩ። በትምህርቱ ትኩረት ከተሰጣቸው ጉዳዮች መካከልም ቱሪስቶችን በአግባቡ ማስተናገድ፣ የመስህብ ቦታዎችን ከብክለት መከላከል፣ እፅዋትንና እንስሳትን ከጉዳት ማዳን የሚሉት ይገኙባቸዋል። ከትምህርቱም በኋላ ሁሉም የማህበረሰብ ክፍሎች የሁሉንም ችግሮች ከምንጫቸው ለማድረቅና የጎብኚና የአስጎብኚ ደንቦችን ለማክበርና ለማስከበር ተስማሙ። በገቡት ቃል መሰረትም ጠንክረው መስራታቸውን ቀጠሉ።

በሂደትም ችግሮቹ እየተቃለሉ መጡ። ሁለቱም ባለሙያዎች መስህቦችን ዘመን ተሻጋሪ የሚያደርጉ ስራዎች በመስራታቸው ተደሰቱ። በአካባቢው ማህበረሰብም አድናቆትንና ዝናን አተረፉ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

የጉብኝት ደንቦችን ማክበር

ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ጥያቄዎችን በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. የጉብኝት ቦታዎች በቆሻሻ እንዳይበከሉ ምን ማድረግ ያስፈልጋል?
- ለ. አስገብኝዎች ሊከተሏቸው የሚገቡ ደንቦች ምን ምን ናቸው?
- ሐ. ቱሪስቶች በጉብኝታቸው እንዲደሰቱና እንዲኮሩ ምን መደረግ አለበት?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በፅሁፍ ግለፁ።

- ሀ. ተገነቡ
- ለ. ወከባ
- ሐ. አስደሳች

2. የተለያዩ ዘዴዎችን በራሳችሁ ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

ምሳሌ፡- “አወድ፣ ጨስ፣ በእሎ፣ ምጅምር ...”

መነጠል

የብዙ ቁጥርና የመደብ አመልካች ቅጥያዎች ያሏቸውን አምስት አምስት ቃላት ጻፉና ዋናውን ቃል ከቅጥያው ነጥላችሁ አሳዩ።

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላትሁ መልሱ::

ሀ. ርእሱ ስለምን የሚያስረዳ ይመስላችኋል?

ለ. ከስዕሉ ምን ተረዳችሁ?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ መልሱ::

ሀ. የጉብኝት ደንብ ማውጣት ለምን ይጠቅማል?

ለ. የጉብኝት ደንብ አለማክበር ምን ያስከትላል?

ሐ. ከምንባቡ ያገኛችሁት ትምህርት ምንድን ነው?

ቃላት

1. በሚከተሉት ቃላት በቡድን በመወያየት የተረዳችሁትን መልእክት ለክፍል

ጓደኞቻችሁ በተወካዮችሁ አማካይነት አቅርቡ::

ሀ. ደንብ ለ. መጉብኝት ሐ. መስህብ መ. ቱሪስት

2. ለሚከተሉት ቃላት የመዝገብቃላት ፍቻቸውን ጽፋችሁ አንብቡ::

ሀ. ድርጅት ለ. መላ ሐ. ባለሙያ መ. መለጠፍ

መጻፍ

የምንባቡን ሦስተኛ አንቀጽ ዋና መልዕክት በራሳችሁ አባባል በአምስት ዓረፍተነገሮች ጽፋችሁ አንብቡ::

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

“የጉብኝት ደንቦችን ማክበር”

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ መልሱ::

ሀ. ከቱሪስት የሚገኘውን ገቢ ለማሳደግ ምን ማድረግ ያስፈልጋል?

ለ. ጎብኚዎችን ማስተጓጎል ክልክል መሆኑን መረዳት ያለባቸው እነማን ናቸው?

ሐ. የአስጎብኚ ሥራ ለመስራት ምን ማሟላት ያስፈልጋል?

2. ለሚከተሉት ቃላት ተቃራኒ ፍቻቸውን ጻፉ::

ሀ. ፍሬያማ ለ. ተገደቡ ሐ. ጥንቃቄ

መነጠል

1. በብዙ ቁጥር የተገለጹ ስድስት ቃላትን ጻፉና ቅጥያዎቹን ከዋናው ቃል ነጥላችሁ አሳዩ።

- ምሳሌ ሀ. ቁጥሮች — ቁጥር —ኦች
- ለ. ምሳሌዎች — ምሳሌ —ዎች

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላችሁ መልሱ።

- ሀ. ለትውልድ የሚተርፍ ሥራ ማለት ምን ማለት ነው?
- ለ. “በሂደት” ለሚለው ቃል የሚስማማው ፍቺ ምንድን ነው?

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በጽሑፍ መልሱ።

- ሀ. “የጽሕፈትቤት ባለሙያ” የምንለው ምን ዓይነቱን ሰው ነው?
- ለ. አንድ የቱሪስት መስህብ አስጎብኚ ሊከተላቸው የሚገቡ ደንቦች ምን ምን ናቸው?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት ፍቺ ከመዝገበቃላት ፈልጋችሁ ጻፉ።

- ሀ. ጠነክረ ለ. አስወገደ ሐ. አተኮረ መ. ቀጠለ ሠ. አደነቀ

2. የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች በቃላችሁ አብራሩ።

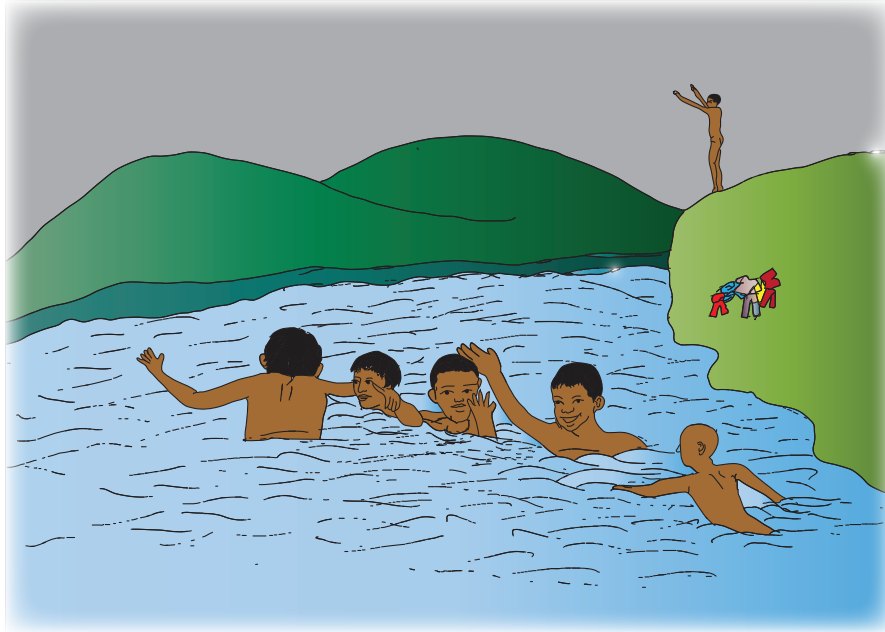
- ሀ. ዝና አተረፉ ሐ. ዘመን ተሻጋሪ
- ለ. አስጎብኚ መ. አስከበረ

መጻፍ

“ለትውልድ የሚተርፍ ሥራ መሥራት” በሚል የቀረበውን ምንባብ ዋና መልዕክት በአምስት ዓረፍተነገሮች ጻፉ።

ግለገብ

የባህላዊ ስፖርት ጨዋታዎች

ባህላዊ ስፖርት ረጅም ታሪክ ያለው የመዝናኛና የጊዜ ማሳለፊያ ጨዋታ ነው። በዚህም ሰዎች የርስበርስ ግንኙነታቸውን ያጠናክራሉ፤ አባቶችና እናቶች ጠብቀው ያቆዩትን ባህል፣ ወግና ልማድ ይለዋወጡበታል። ሁለንተናዊ ትውፊታቸው እንዲቀጥል ጠንካራ መሠረት ይጥላል።

ትግል፣ ገና ጨዋታ፣ ፈረስ ጉግስ፣ ገበጣ፣ ውሃ ዋና፣ ድብብቆሽና ልቅሞሽ የባህላዊ ስፖርት ዓይነቶች ናቸው። ትግል በሁለት ሰዎች መካከል የሚደረግ ፉክክር ነው። ፉክክሩ ተጋጣሚዎች ሁለት እጃቸውንና እግራቸውን ተጠቅመው አንዱ ሌላውን ለመጣል ሌላው ላለመውደቅ የሚያደርጉት ግብግብ ነው።

*** “ትግል ምን ዓይነት ስፖርት ነው? በገና ወቅት የሚዘወተረው ስፖርት ምን ዓይነት ነው?” ***

የገና ጨዋታ፣ በገና ወቅት ይከወናል። በየቡድኑ ያሉት ተጫዋቾች በአካባቢው ወይም በየጎጡ ባሉ ወጣቶች ብዛት ይወሰናል። ተጫዋቾች ነጭ እጀጠባብ ይለብሳሉ። የሚጫወቱበት ድቡልቡል ሩር (ጥንግ) ይይዛሉ። ሩሯን ለመለጋት የሚያስችል ጫፉ ቆልመም ያለ ዱላ ይጠቀማሉ። በገና ጨዋታ ጊዜ አንድ ሰው ቢጎዳ ግጭት (ጠብ) የለም። “በገና ጨዋታ አይቆጡም ጌታ” አይደል አባባሉ።

የፈረስ ጉግስ የፈረስ ግልቢያ ጨዋታ ነው። ፈረስ ጋላቢዎች በጥንድ በመሆን ዘንግና ጋሻ በመያዝ በሽምጥ እየጋለቡ አንዳቸው አንዳቸውን በዘንግ በመምታት ሌላው በጋሻው በመከላከል ጨዋታው ይከናወናል። በፈረስ ግልቢያው በፍጥነት ደርሰው ተባራሪን የመቱ ወይም ያልተያዙ ተባራሪዎች አሸናፊ ይሆናሉ።

ሌላው ባህላዊ ጨዋታ ገበጣ ነው። ገበጣ እንደአስፈላጊነቱ በመሬት ላይ አለዚያም በእንጨት ላይ ይዘጋጃል። ሁለት ተጫዋቾች ስድስት ስድስት ጉድጓድ ይዘው ይጫወታሉ። በየጉድጓዶቹ አራት አራት ጠጠሮች ይኖራሉ። ሁሉንም ጠጠሮች ካንዱ ጉድጓድ በማንሣት በሌሎች ጉድጓዶች ላይ አንዳንድ በመጨመር በተቃራኒው ንጉስ ላይ ሲደርሱ አንድ ጠጠር በማንሳት ጨዋታው ይቀጥላል። ልቅሞሽ ደግሞ በሁለት ልጆች መካከል የሚደረግ የጨዋታ ዓይነት ነው። ጠጠሩን ወደላይ በማንንና ሲመለስ በመያዝ ይከናወናል።

ድብብቆሽም ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ልጆች የሚጫወቱት የጨዋታ ዓይነት ነው። አንዳቸው አጫዋች ሲሆኑ ሌሎች ይደበቃሉ። አንዳቸው ፈላጊ ሌሎቹ ተፈላጊ ይሆናሉ። ተፈልገው የተገኙት ተሸናፊ ይሆናሉ።

ውሃ ዋና ደግሞ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ተፎካካሪዎች በውሃ ላይ የሚከውኑት ውድድር ሲሆን፣ ቀዳሚው አሸናፊ ይሆናል። በአጠቃላይ የባህል ስፖርት ጨዋታዎች በጣም የሚያስደስቱና በአብዛኛውም በማኅበረሰባችን ዘንድ የሚወደዱና የሚዘወተሩ ናቸው።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ስፖርት ለሰላም

ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት ለጥያቄዎች መልስ በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. እነአልማዝ በውሃ ዋናና በሌሎች ውድድሮች አሸናፊ የሆኑበት ምክንያት ምንድን ነው?

ለ. የስፖርት ጥቅሞች ምን ምን እንደሆኑ ዘርዝሩ።

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በጽሑፍ ግለጹ።

ሀ. ደረጀ ለ. ባልንጀራ ሐ. አባረረ መ. የበላይነት ሠ. ሰላም ረ. ትግል

ማጣመር

“-አማ” ና “-አም” የሚሉትን ቅጥያዎች በመጠቀም በምሳሌው መሠረት አምስት አምስት ቃላት መሥርቱ።

ምሳሌ፡- 1. ድንጋይ - አማ = ድንጋያማ 2. ሆድ - አም = ሆዳም

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በቃላችሁ መልስ ስጡ።

ሀ. ከሥዕሉ ምን ተረዳችሁ?

ለ. ስለባህላዊ ጨዋታዎች የምታውቁትን ለንደኞቻችሁ ግለጹ?

2. ቀጥሎ ለቀረቡት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልስ በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. የባህላዊ ስፖርት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

ለ. የባህላዊ ስፖርትና ጨዋታዎች ጥቅም ምን ምን እንደሆኑ ግለጹ።

ሐ. ከባህላዊ የስፖርት ዓይነቶች መካከል ልዩ የሆነ የአለባበስ ሥርዓት ያለው የቱ ነው? ለምን?

ቃላት

በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሥሩ።

ሀ. ጉግስ ለ. ትግል ሐ. ገበጣ መ. ገና ሠ. ዋና ረ. ልቅሞሽ

መጻፍ

የምትወዱትን አንድ የባህላዊ ስፖርት ጨዋታ መርጧችሁ ለምን እንደምትወዱት ተገቢ ሥርዓተነጥቦችን በመጠቀም ሁለት አንቀጾች ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ስፖርት ለሰላም

ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጫጭር መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

- ሀ. ተማሪዎች በባህላዊ ስፖርቶች ለመወዳደር ያስቻላቸውን ሐሳብ ያፈለቀው ማን ነው?
- ለ. የስፖርት ውድድሮች ለተማሪዎችና ለአካባቢው ልጆች ምን ጥቅም አስገኙ?
- ሐ. ከምንባቡ ምን ተገነዘባችሁ?

መነጠል

የሚከተሉትን ቃላት ቅጥያዎቹን ከዋናው ቃል ነጥላችሁ አሳዩ።

- ሀ. ተራራማ ለ. ጥርሳም ሐ. አሸዋማ መ. አለታማ

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላችሁ መልሱ።
 - ሀ. በዘመናዊና በባህላዊ ስፖርት ጨዋታዎች መካከል ምን ልዩነት አለ?
 - ለ. ስፖርት ለአንድ አገር ሕዝብ ያለው ፋይዳ ምንድን ነው?
2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በጽሑፍ መልስ ስጡ።
 - ሀ. “የባህላዊ ስፖርት ጨዋታዎችን” ለትውልድ ለማስተላለፍ ምን መደረግ አለበት?
 - ለ. የፈረስ ጉግስ ባህላዊ ጨዋታ ሥርዓት ምን ዓይነት ነው?

ቃላት

1. ቀጥሎ ለቀረቡት ቃላት በምንባቡ መሠረት ዐውዳዊ ፍቺ ጻፉ።
 - ሀ. ተጋጩ ለ. ጣለ ሐ. ጋለበ መ. ቀዳሚ ሠ. ተሸነፈ ረ. መለሰ
2. በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።
 - ሀ. ጀመረ ለ. ጎዳ ሐ. ማንን መ. አዘወተረ ሠ. ለጋ

መጻፍ

“የባህላዊ ስፖርት ጨዋታዎች” በሚል ርዕስ የቀረበውን ምንባብ ዋና መልዕክት በራሳችሁ አባባል በስድስት ዐረፍተነገሮች ጽፋችሁ አንብቡ።

ግለ ንባብ

የሰፈራ ልጆች

ጊዜው 2000 ዓ.ም. ዕለቱ ኃይሌ ገብረሥላሴ በበርሊን ከተማ የማራቶን ውድድር የሚያደርግበት ነበር። እኔና የሰፈራ ወጣቶች በየቤታችን ቴሌቪዥን ስለሌለ፣ በእማማ ትርጉህ ቤት ወለል ላይ ተኮልኩለናል። የእነኚህ የሩጫ ውድድር ተጀመረ። በቤቱ ውስጥ ያለነው ሁላችንም ኃይሌ ሲቀድም ከመቀመጫችን ቁጭ ብድግ እያልን በቴሌቪዥን መስኮት ላይ አፍጠናል። በመጨረሻም፣ ኃይሌ ከራጮች መሃል አፈትልኮ በመውጣት በ2:03:59 ሰዓት አሸናፊ ሆነ። ሁላችንም በአንድነት ዘለልን፤ የደስታ እንባም አነባን።

*** “መቀመጫ ላይ እንዳሉ መቁነጥነጥ የምን ምልክት ነው? የደስታ እንባ አነቡ ሲል ምን ማለት ነው?” ***

ከጎኔ የተቀመጡትን ወጣቶች፣ “ደስ አይልም?” አልኳቸው። እነሱም፣ “ከዚህ የበለጠ ደስታ ምን አለ?” አሉኝ። “እንግዲያውስ፣ እኛስ ለምን በተለያዩ የስፖርት ዓይነቶች ልምምድ አናደርግም?” አልኳቸው። ሁለተኛው ልጅ፣ “በምን በምን ዓይነት?” አለ። ሦስተኛው ልጅ፣ “የሰፈሮቻችንን ወጣቶች ሰብስቦን እንደየችሎታችን፣ በእግር ኳስ፣ በመረብ ኳስ፣ በቅርጫት ኳስ፣ በጠረጴዛ ቴኒስ፣ በአካል እንቅስቃሴ፣ በክብደት ማንሣት፣ በሩጫ፣ በውርወራ፣ በዝላይ፣ በቦክስ፣ በትግል፣ በዋና፣ በገመድ ጉተታ ወይም በብስክሌት መለማመድ እንችላለን” አለ። ሁለተኛው ልጅ፣ “ችሎታችንን ማን ገምግሞ እንደየችሎታችን ይመድበናል?” እኔም፣ “እሱ ችግር የለውም፤ የሰፈራችን ጎበዝ የስፖርት መምህር ጋሼ ቀለሙን እናስቸግራቸዋለን” አልኳቸው። መምህሩም ፈቃደኛ በመሆን በየችሎታችን መደቡን፣ በየተመደብንበትም ልምምድ በመጀመራችን ትርፍ ጊዜያችንን ለስፖርታዊ ተግባር ማዋል ቻልን። ልምምዳችን ቀጠለ። ከዕለታት አንድ ቀን በወረዳችን በተከናወነው የስፖርት ውድድር ተሳታፊ ሆንን።

ከመካከላችን ሁለት ወንድና ሦስት ሴት ወጣቶች በሩጫ፣ በእግር ኳስ፣ በውሃ ዋና፣ በዝላይ፣ በብስክሌት አሸናፊ ሆኑ። የወርቅ፣ የብርና የነሐስ ዋንጫዎች ተሸለሙ። የሰፈሩ ሰው አጨበጨበላቸው። የደስታ እንባ ከዓይናቸው ዱብ ዱብ አለ።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

ዘመናዊ ስፖርት

ቃላት

1. ለተሠመረባቸው ቃላት በምንባቡ መሠረት ዐውዳዊ ፍቻቸውን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. የአካል ብቃት እንቅስቃሴ ማድረግ ለጤና ይጠቅማል።

ለ. ከአለው ባሕርይ አንጻር ልጁ ተወዳጅ ነው።

ሐ. እግር ኳስ ጨዋታ በሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት አተረፈ።

መ. የሌሎችን መብት ማክበር ይገባል።

2. ከዚህ በታች ለቀረቡት ቃላት ተቃራኒ ፍቺ ስጧቸው።

ሀ. ብቃት ለ. ባህርይ ሐ. አተረፈ መ. ማክበር ሠ. ዘመናዊ

መነጠል

የሚከተሉትን ቃላት መድረሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ አሳዩ።

ሀ. ረግረጋማ ለ. ልባም ሐ. ዝናባማ መ. ሰንሰለታማ

2ኛ ቀን

ማንበብ

1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላችሁ መልሱ።

ሀ. ርዕሱ ስለምን የሚያስረዳ ይመስላችኋል?

ለ. ጥሩ ሯጭ ለመሆን ምን መሟላት አለበት?

2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልሶችን በጽሑፍ ስጡ።

ሀ. ሰዎች በስፖርት ውድድር ፍፃሜ ለምን ያለቅሳሉ?

ለ. በጽሑፉ ውስጥ የተጠቀሱ የስፖርት ውድድር ዓይነቶችን ዘርዝራችሁ ጻፉ።

ሐ. የሠፈሩን ወጣቶች በተለያዩ የስፖርት ዓይነቶች የመደባቸው ማን ነው?

ቃላት

1. የሚከተሉትን የስፖርት ዓይነቶች የአጨዋወት ሥርዓት በቃላችሁ አብራሩ።

ሀ. የጠረጴዛ ኳስ ለ. የመረብ ኳስ ሐ. የእግር ኳስ መ. የቅርጫት ኳስ

2. በሚከተሉት ቃላትና ሐረግ ዓረፍተነገሮችን ሠርታችሁ ዐውዳዊ ፍቻቸውን በጽሑፍ ግለጹ።

- ሀ. ተኮለኮሉ ለ. ተፈተለከ ሐ. ዱብዱብ መ. የደስታ እንባ

መጻፍ

በቅርጫት ኪስና በመረብ ኪስ ጨዋታዎች መካከል ያለውን ልዩነት የሚገልጽ አንድ አንቀጽ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

ዘመናዊ ስፖርት

ባዳመጣችሁት ምንባብ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቃላትሁ መልሱ።

ሀ. የመረብ፣ የቅርጫትና የጠረጴዛ ኪስ ጨዋታዎችን ልዩ የሚያደርጓቸው ምን ምን ናቸው?

ለ. “ሩ.ው.ዝ.” የሚለው ምንጻረቃል የሚያካትታቸው የስርፖት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላትና ሐረጎች ፍቻቸውን በቃል አብራሩ።

- ሀ. የሚያስተሳስር ሐ. እርካታ ሠ. ስያሜ
- ለ. በራስ መተማመን መ. ማቀራረብ

ማጣመርና መነጠል

1. የሚከተሉትን ቃላት መነሻና መድረሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጣጥላችሁ ጻፉ።

- ሀ. ስለአንድነት ሐ. በዓይናቸው
- ለ. ወደሰፈራችን መ. እንደጎረቤታችን

2. “-አማ”፣ “-አም”፣ “-እኛ”፣ “-ተኛ” የሚሉ የመድረሻ ቅጥያዎች ያሏቸውን ስድስት ስድስት ቃላት ጽፋችሁ አንብቡ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በምንባቡ መሠረት በቃላትሁ ስጡ።
 - ሀ. የሰፈሩ ወጣቶች በእማማ ትርጓሳ ቤት የተሰበሰቡት ለምንድን ነው?
 - ለ. በአካል እንቅስቃሴና በክብደት ማንሳት መካከል ያለውን ልዩነት ግለጹ?
2. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልስ በቃላትሁ ስጡ።
 - ሀ. “ወርቅ፣ ብርና ነሐስ” በስፖርት ውድድር ውስጥ ምን አገልግሎት አላቸው?
 - ለ. የሰፈሩ ሰዎች ለተወዳዳሪ ስፖርተኞች ያጨበጩላቸው ለምንድን ነው?
 - ሐ. በ2000 ዓ.ም. ኃይሌ ገብረሥላሴ የማራቶን አሸናፊ የሆነበት ከተማ ማን ይባላል?
 - መ. ተወዳዳሪ ስፖርተኞችን መምረጥ የሚችል ሰው ምን ዓይነት ነው?

ቃላት

1. ቀጥሎ ባሉት ዐረፍተነገሮች የተሠመረባቸውን ቃላት ዐውዳዊ ፍቻቸውን ጽፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።
 - ሀ. ልምምዳቸውን ቀጠሉ።
 - ለ. የሰፈሩ ሰዎች አጨበጩ።
 - ሐ. ከመሐል ተፈትልኮ ወጣ
 - መ. ወጣቶች በተለያዩ ስፖርት ውድድሮች ተሳታፊ ሆኑ።
2. ከምንባቡ ለወጡት ቃላት ተቃራኒ ፍቻቸውን በጽሑፍ ስጡ።
 - ሀ. ደስታ ለ. ወጣት ሐ. ከባድ መ. መሀል ሠ. ተሳታፊ

መጻፍ

የምንባቡ ባለታሪኮች የፈጸሟቸውን ድርጊቶች በቡድን ሆናችሁ በቅደምተከተል ጽፋችሁ አንብቡ።

ግለገብ

ኢትዮጵያውያን አትሌቶች

በቀዳሚዎቹ የኢትዮጵያ ታዋቂ አትሌቶች አማካይነት ኢትዮጵያ በዓለም የታወቀችበት የአትሌቲክስ ድል በመካከል ቀዝቀዝ ያለ ቢመስልም፣ ኃይሌ ገብረስላሴ፣ ደራርቱ ቱሉ፣ ጥሩነሽ ዲባባ፣ መሰረት ደፋር፣ ቀነኒሳ በቀለ ዳግም ሕይወት ከዘሩበት መካከል ይጠቀሳሉ።

ኃይሌ ገብረስላሴ በ10 ሺህ ሜትር የሁለት ጊዜ የኦሎምፒክ ባለድል ነው። ለአራት ተከታታይ ጊዜያት በበርሊን፣ ለሶስት ጊዜያት በዱባይ ክብረወሰኖችን በማስመዘገብ የርቀቱ ንጉስ ለመባል በቅቷል።

*** “ኃይሌ ገብረስላሴ የርቀቱ ንጉስ ለመባል የበቃው በምን ምክንያት ነው?” ***

“ፍልቅልቋ” በሚል ቅፅል ስም የምትጠራዋ ደራርቱ ቱሉ ደግሞ በአስደናቂ ብልሀት፣ በጽናትና በጠንካራ ልምምድ ከታጀበው ውብ አሯሯጧ ጋር ተፎካካሪዎቿን እንዳልነበሩ አድርጋ የማሸነፍ ብቃት ያላት ድንቅ አትሌት ነች። ዓለማቀፋዊ ድል መጀመሪያ ያገኘችው በትራክ ወይም በመም ውድድር ነው። እ.አ.አ. በ1990 ዓ.ም. በቡልጋሪያዋ ፕሎቭዲቭ ከተማ በተካሄደው በታዳጊ ወጣቶች የአለም አትሌቲክስ ሻምፒዮና በ10 ሺህ ሜትር አንደኛ ወጥታ የመጀመሪያ የሆናትን ዓለምአቀፋዊ የወርቅ ሜዳሊያ አግኝታለች። እንዲሁም እ.አ.አ. በ1991 ዓ.ም. ቶክዮ ጃፓን ውስጥ በተካሄደው የአለም አትሌቲክስ ሻምፒዮና በግማሽ ፍጻሜ 10 ሺህ ሜትር

በርቀቱ የኢትዮጵያን ክብረወሰን በመስበር የአለም የሴቶች ረጅም ርቀት ሩጫ ትኩረት ወደእሷ እንዲዞር አድርጋለች። እ.አ.አ. በ1992 ዓ.ም. በሶስት የ10 ሺህ ሜትር ውድድሮች ስታሽንፍ ከባርሴሎናው ኦሎምፒክ መጀመር ጥቂት ቀደም ብሎ በተካሄደው የአፍሪካ አትሌቲክስ ሻምፒዮና ላይ ርቀቱን በጊዜው የአህጉራቷን ክብረወሰን ሰብራ አንደኛ በመውጣት የወርቅ ሜዳሊያ አግኝታለች።

የሩጫ ፈርጥ የምትባለዋ ጥሩነሽ ዲባባም ለአምስት ጊዜያት ያህል የዓለም ኦሎምፒክ ባለክብረወሰን ነች። ሁለት የኦሎምፒክ ወርቆችን ለማጥለቅ የቻለችው ሌላዋ አትሌት ደግሞ መሠረት ደፋር ናት። በተለይም በ3 ሺህ ሜትርና በ5 ሺህ ሜትር በተደጋጋሚ ተሳትፋለች፤ አሸናፊም ሆናለች።

ሌላው ድንቅ ብቃት ያለው አትሌት ደግሞ ቀነኒሳ በቀለ ነው። በ5 ሺህ ሜትርና በ10 ሺህ ሜትር የዓለም ኦሎምፒክ ክብረወሰን ባለቤት ሆኗል። ቀነኒሳ በአጨራረስ ብቃታቸውና በአይበገሬነታቸው ከሚታወቁት የዓለም አትሌቶች ተርታ ስሙ የሰፈረ አትሌት ነው።

በአጠቃላይ እነዚህ ብርቅዬ አትሌቶች በሩጫው መስክ ኢትዮጵያን ከማስተዋወቅ አልፈው ለራሳቸውም ሆነ ለአገራቸው ዝናን ያተረፉ ናቸው። የእነሱን ፈለግ በመከተልም በተለያዩ ጊዜያት አመርቂ ድሎችን እያስመዘገቡ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን አትሌቶች በርካታ ናቸው።

1ኛ ቀን

ማዳመጥ

የቀደምት ኢትዮጵያውያን አትሌቶች ገድል

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሱ።

ሀ. ከቀድሞ ኢትዮጵያውያን ሯጮች በጣም የምታደንቋቸው እነማንን ነው?
ለምን?

ለ. “አትሌት” ማለት ምን ማለት ነው?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በቃል ተናገሩ።

ሀ. ማራቶን ለ. ሜዳሊያ ሐ. ብቸኛ መ. ወኔ

መነጠልና ማጣመር

1. “-አዊ” የሚል መድረሻ ቅጥያ ያላቸውን አምስት ቃላት በምሳሌው መሠረት ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

ምሳሌ፡- ሀ. ዘመን - አዊ = ዘመናዊ ለ. አገር - አዊ = አገራዊ

2. የሚከተሉትን ቃላት መድረሻ ቅጥያዎች ከዋናው ቃል ነጥላችሁ በመጻፍ ለመምህራችሁ አሳዩ።

ሀ. አሃዛዊ ለ. ጊዜያዊ ሐ. አመታዊ መ. አድሏዊ

2ኛ ቀን

ማንበብ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት አጫጭር መልሶችን ስጡ።

ሀ. በ10ሺህ ሜትር ፍጫ ባለድል የሆኑት ሯጮች ማን ማን ናቸው?

ለ. ሁሉም በምንባቡ የተገለጹት አትሌቶች የረጅም ርቀት ሯጮች ናቸው ወይ?

ቃላት

በሚከተሉት ቃላት ዓረፍተነገሮችን ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

ሀ. ሯጭ ለ. ፈለግ ሐ. አንጋፋ መ. ፈርጥ ሠ. ፍልቅልቅ

መጻፍ

በቡድን ሆናችሁ ከምታደንቋቸው ኢትዮጵያውያን አትሌቶች አንድ በመምረጥ አድናቆታችሁን የሚገልጽ አንድ አንቀጽ ጻፉ።

3ኛ ቀን

ማዳመጥ

የቀደምት ኢትዮጵያውያን አትሌቶች ገድል

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃላትሁ መልሱ።

ሀ. “ማርሽ ቀያሪው” እየተባለ የሚጠራው አትሌት ማን ነው? ለምን ተባለ?

ለ. አበበ ቢቂላ በሜልቦርን አሎምፒክ በሕመም ሳቢያ ከውድድሩ አቋርጦ

ሲወጣ አሠልጣኙ ምን አደረጉ?

ቃላት

የሚከተሉትን ቃላት ተቃራኒ ፍቻቸውን በቃላትሁ ግለፁ ።

ሀ. አስታወሰ ለ. ፋናወጊ ሐ. ምኞት መ. ጀግና

መነጠል

የሚከተሉትን ቃላት ቅጥያቸውን ከዋናው ቃል ነጥላትሁ ጻፉ።

ሀ. ኢትዮጵያውያን ለ. ዝናችን ሐ. አርአያነት

መጻፍ

“ልጁ ጎበዝ አይደለም” በሚለው ምሳሌ መሠረት አምስት ዓረፍተነገሮችን ጽፋችሁ ለንደኞቻችሁ አንብቡ።

4ኛ ቀን

ማንበብ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ተገቢ መልሶችን በቃላትሁ ስጡ።

ሀ. ጥሩ ሯጭ ለመሆን ምን የሚያስፈልግ ይመስላችኋል?

ለ. ለሴት አትሌቶች መበራከት ምክንያቱ ምንድን ነው?

ሐ. ኃይሌ ገብረሰላሴ “የሩጫ ንጉስ” ለምን ተባለ?

ቃላት

1. የሚከተሉትን ቃላት ፍቻቸውን በቃላትሁ ግለጹ።

ሀ. አጠለቀ ለ. ሰፈረ ሐ. ደበዘዘ

2. ለሚከተሉት ቃላትና ሐረጎች በምንባቡ ውስጥ በገቡበት ዐውድ መሠረት ፍቻቸውን ጻፉ።

ሀ. የማይረሳ ታሪክ ለ. ባለድል ሐ. ሕይወት ዘራ

መጻፍ

በቡድን ሆናችሁ ከኢትዮጵያውያን አትሌቶች መካከል አንድ ወንድና አንድ ሴት መርጣችሁ አትሌቶቹን የሚገልፅ አንድ አንድ አንቀፅ ፅፋችሁ በክፍል ውስጥ አንብቡ።